

Pletarski okras

v oblikovanju bivalnega in stavbnega pohištva

Oblikovanje bivalnega pohištva in Zgodovinski razvoj stavbnega in bivalnega pohištva
Višješolski študijski program: Oblikovanje materialov
Študijsko leto 2025 /2026
13. oktober Prof. dr. Živa Deu

Izdelovanje različnih košar in košaric, košev, kovčkov, peharjev, sit in drugih uporabnih izdelkov s prepletanjem, zvijanjem in zatikanjem pletiv JE STARA DOMAČA IN PO VSEJ DEŽELI RAZŠIRJENA DEJAVNOST, KI JE V 19. STOLETJU PRERASLA V OBRT.

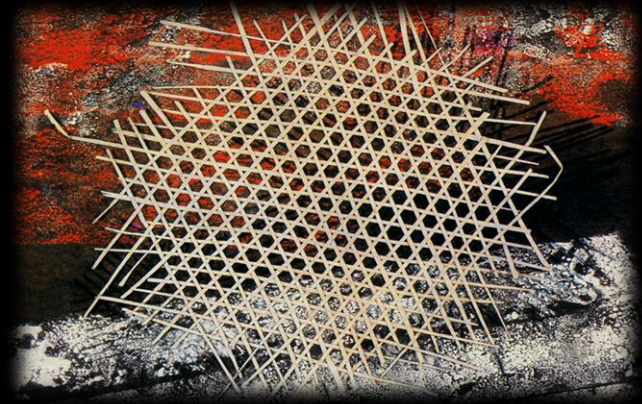
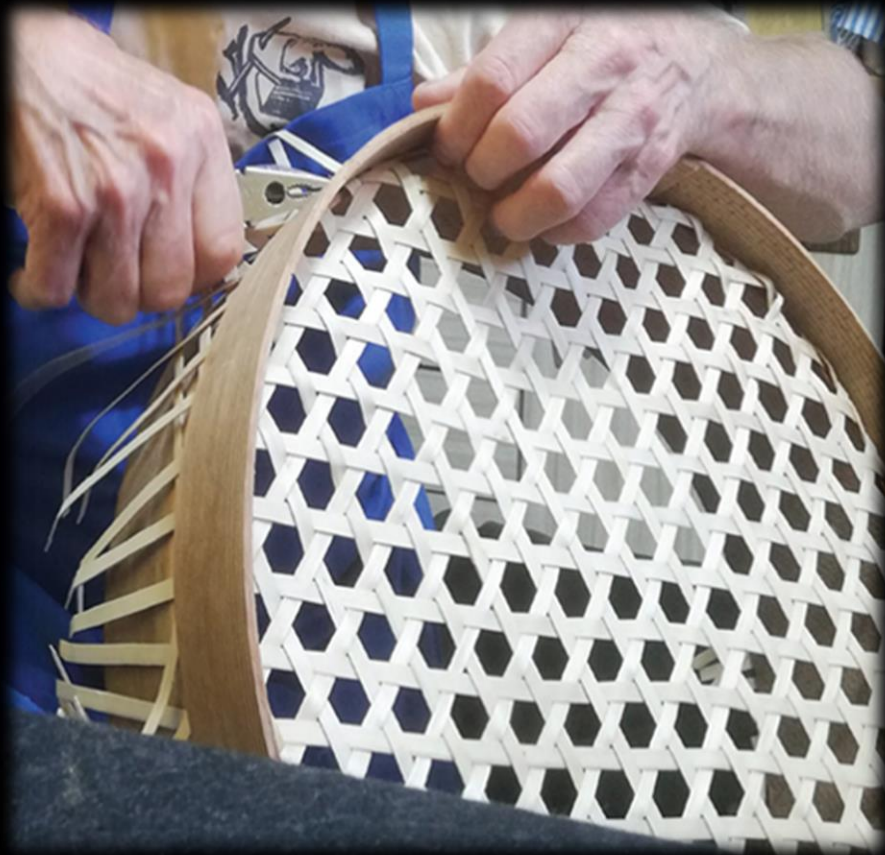
Pri svojem delu SLOVENSKI PLETARJI uporabljajo pletiva, ki so pripravljena iz naravnih in avtohtonih materialov, kot so suha stebla različnih žit, koruzno ličje ali bilje, ločje, trstičje, srobot in veje različnih grmov in dreves.

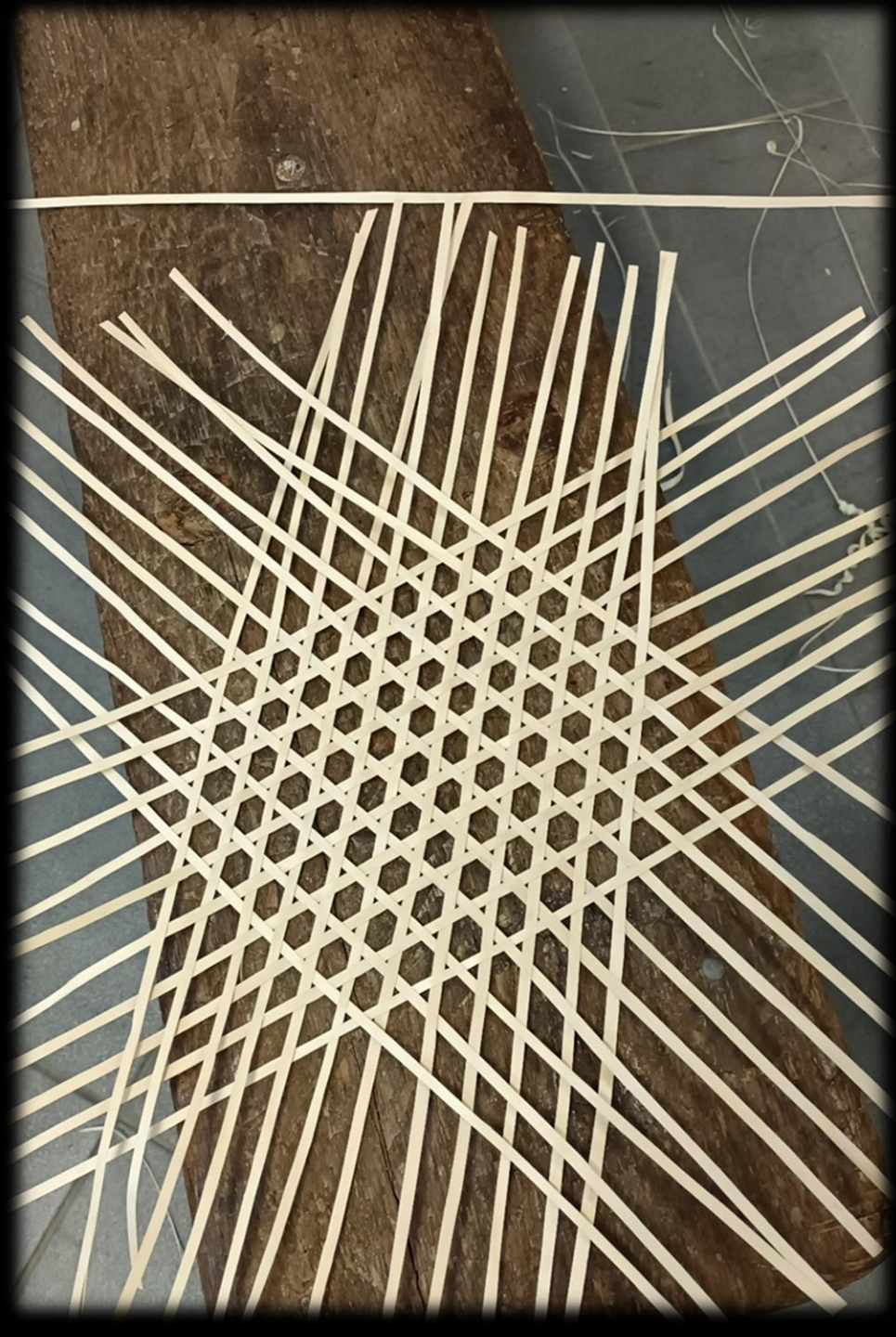
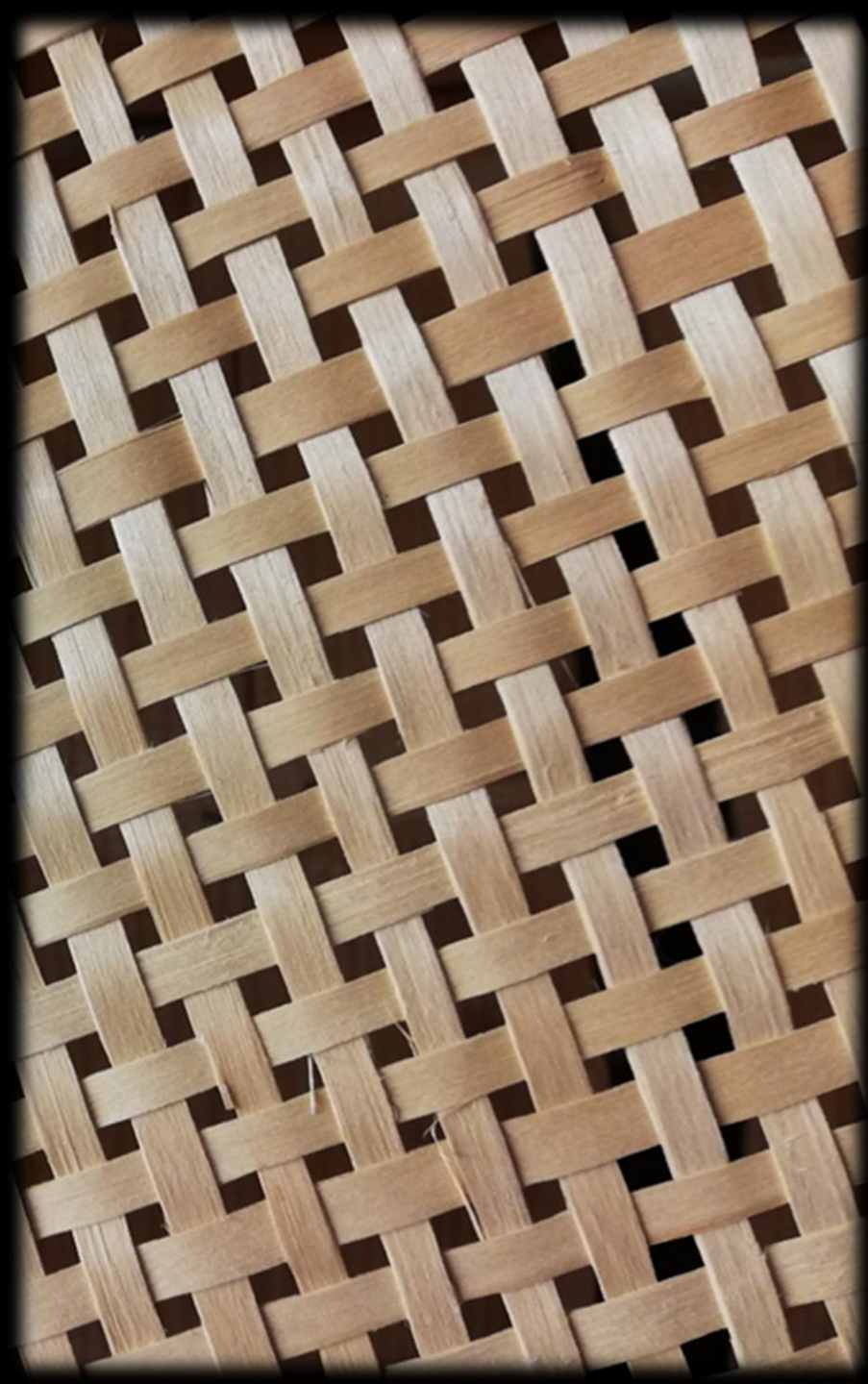

Izbrane daljše in tanke veje, ki se v pletarstvu imenujejo šibe ali tudi protje, predvsem vrbe, leske pa tudi smreke, breze in gabra, pletarji uporabljajo v naravni ali narezani, razklani oziroma razcepljeni obliki. Tanke trakove, izdelane iz šibja leske ali vrbe, imenujemo VITRE.

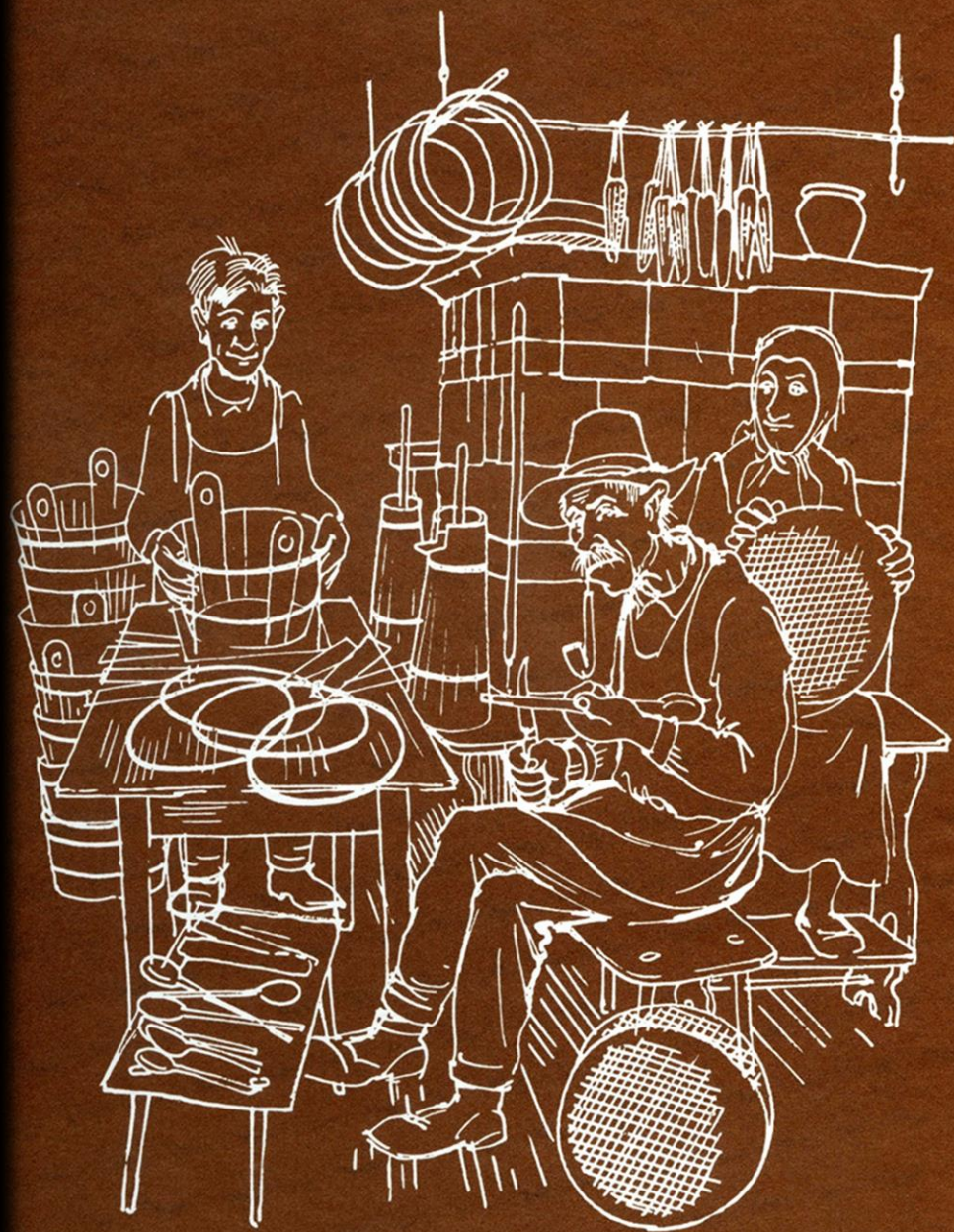

- V Ribniški in tudi v Kočevski dolini je bilo izdelovanje domače lesene galanterije, ki jo označuje skupno ime »suha roba«, visoko kakovostno. Zaradi velikega povpraševanja so smeli ribniški rokodelci svoje izdelke tudi prodajati. Akt o dovoljeni prodaji je leta 1492 podpisal Friderik III Habsburški. Izdelava in krošnjarjenje, prodaja lesenih izdelkov – možje so jih domiselno sestavili v velike krošnje – so vse do konca 19. stoletja pomembno vplivali na življenje v za preživetje zahtevnem svetu.

- V KROŠNJE so bili sestavljeni tudi izdelki pletarskih rokodelcev, ki so v bližnji okolici narezano šibje preoblikovali v pletivo in ga z raznimi prepleti spremenili v čudovite pletarske izdelke, med katerimi so posebej lepe in za izdelavo zahtevne mreže, izdelane v tehniki križank, s šestkotnimi luknjicami. Med vsemi suhorobarskimi izdelki, za katere je značilna uporaba takih mrež, so sita ali "rešeta", pri katerih so mreže vpete v okrogle obode, najmočnejše vtisnjena v spomin današnjih prebivalcev regije in tudi širšega območja.

**THONETOV STOL –
NEZASENČENA ZGODBA O USPEHU**
Zagotovo je med najbolj poznanimi oblikovalci, ki so široko utrli pot uporabi pletenja v izdelavi pohištva, nemški mizar Michael Thonet. V 19. stoletju so njegovi stoli s pletenjem postali tako zaželeni, da se je obrtna proizvodnja razširila v industrijo.

V Sloveniji ima obsežno zbirko različnih Thotenovih stolov restavrator Jurij Rihar. Mreže, ki sestavljajo Thonetovo pohištvo so spletene iz razcepljenih stebel plezajočih palm iz rodu Calamus (ratan). Thonetov stol z mrežo iz ratana velja za enega od najuspešnejših in najlepših množično proizvedenih izdelkov pohištvene industrije.

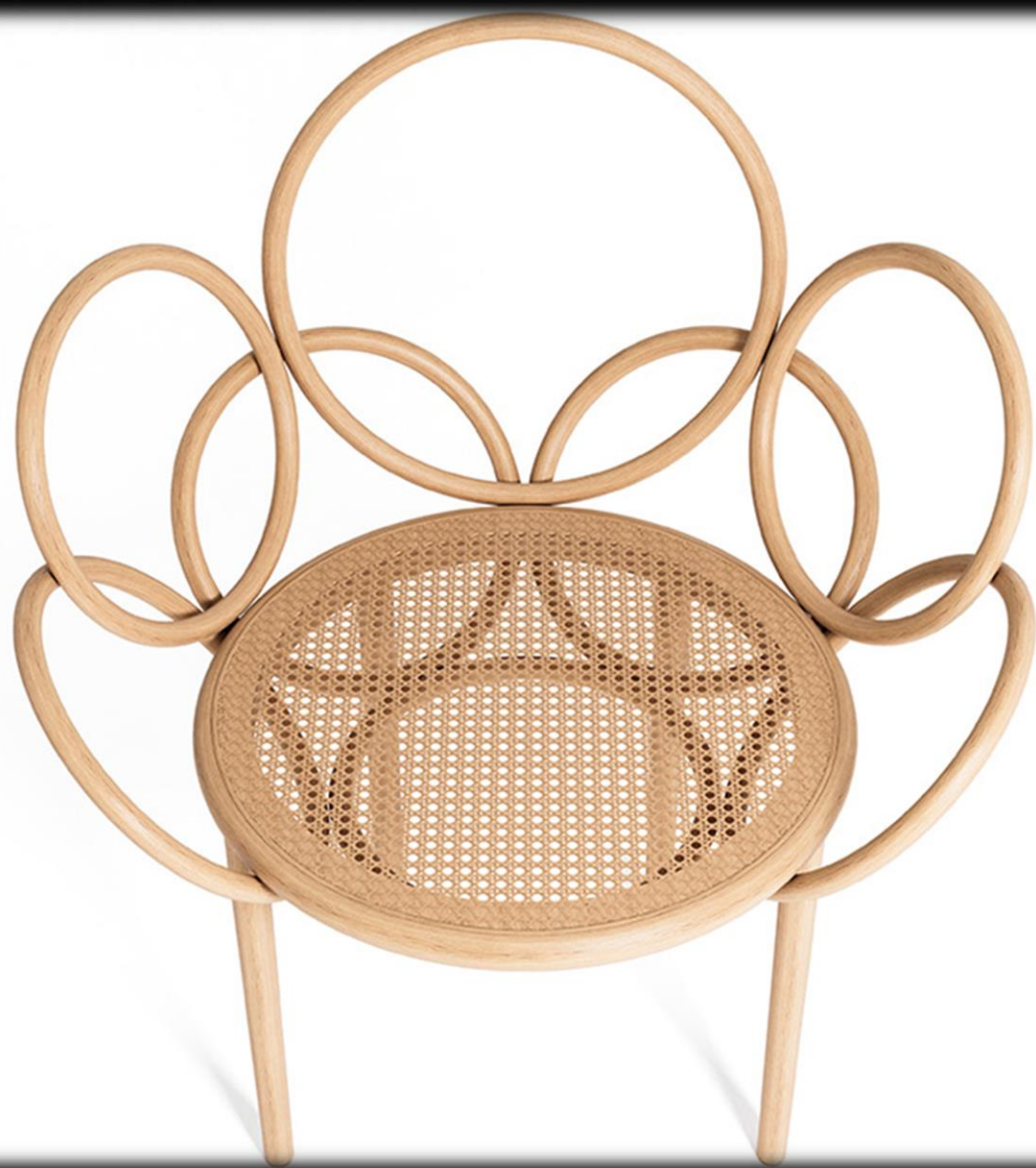
- Na prelomu iz 19. v 20. stoletje se je uporaba pletenja iz naravnih gradiv uveljavila tudi v **OBLIKOVANJU POHIŠTVA**. Med izvirne in danes kultne kose pohištva z vpetim pletenjem sodijo stoli, izdelani po zamislih Marcela Breuerja, Kolomana Moserja in drugih.

Pletenje kot čudovit izdelek, s katerim se prav zaradi ritmičnega ponavljanja ustvarjajo občutki za mere in razmerja, so uporabili pri svojih sodobno zamišljenih izdelkih tudi DOMAČI OBLIKOVALCI: Jože Brumen, Matjaž Deu, Branko Uršič, Katjuša Kranjc, Rok Kuhar in drugi.

- »Ker vam je vseč spektakel tujih narodov in tujih navlak, ste domačo skrinjo kratko malo prezrli in nasedli na blišč cenениh supermarketov. Majhni narodi imajo svoj smisel in se za svoj obstoj nimajo česa bati, če so izjemno visoko kulturni. S tem, da je skoraj sleherni ud majhnega naroda osebnost in posebnost zase, se človeška vrednost takšnega naroda tolikanj dvigne, da kvaliteta nujno in nenadoma zamenja kvantiteto. In če se izjemne vrednote v kulturi pravilno zvežejo s svetom, je problem majhnega naroda rešen.« (Jože Javoršek)

Projekt PLETENJE V OBPREMI DOMA (BIVALNO POHIŠTVO) Vitre, masiven les in pohištvo je ena od številnih nalog, s katerimi se udejanja poslanstvo Rokodelskega centra. Poskus ustvarjanja novih pletarskih izdelkov, novih oblik in novih povezav v opreми doma, se vedno začne s spoznavanjem starodobnih veščin in znanj. Študentje in dijaki med poučnim izobraževanjem, ki je v Rokodelskem centru v Ribnici vključevalo tudi izdelavo pletiva – leskovih viter.

- »TEORIJA BREZ PRAKSE je kot sedlo brez konja.« (ljudska modrost)

VITRE, MASIVEN LES IN POHIŠTVO

TRINOVSTO STOL - NEZARAZENA ZOBODBA V UPORABI

PLETARSKI DEJAVI UPORABA

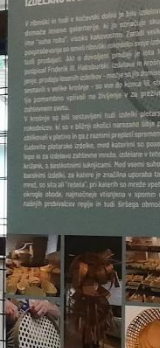
DRUGE PLETARSKO DELO

NAREZANO OB POTOKU, BAZILIANO NA KOLERU

IZDELANO IN SPLETENO V RIBNICI

PLETARSTVO

Trinostnega pletarstva kmeti so uporabili svojega kmetijskega znanja in izkušnje, ki so jih pridobili pri delu na polju. Pletarstvo je bilo vedno del kmetijskega življenja, ki so ga uporabljali za različne namene, od prevoza do shranjevanja. Pletarstvo je bilo vedno del kmetijskega življenja, ki so ga uporabljali za različne namene, od prevoza do shranjevanja.

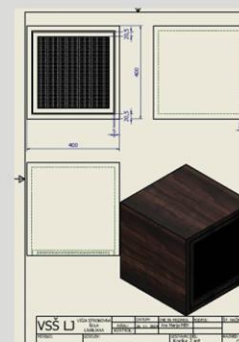
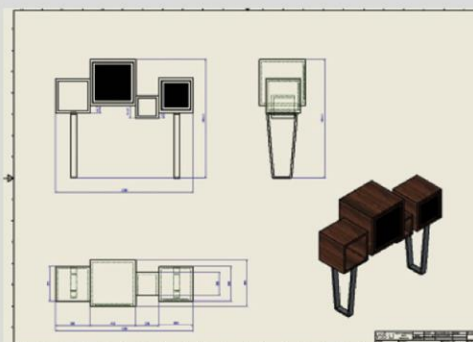

ANA MARIJA MEH

PREDALNIK VENCI

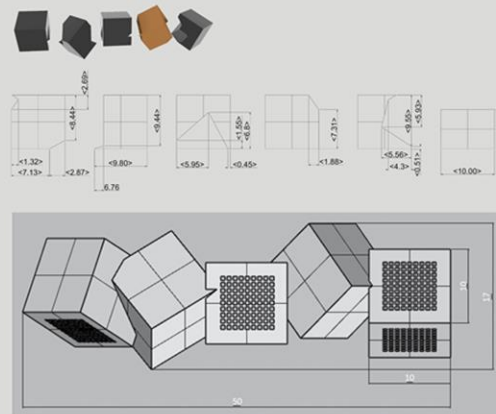
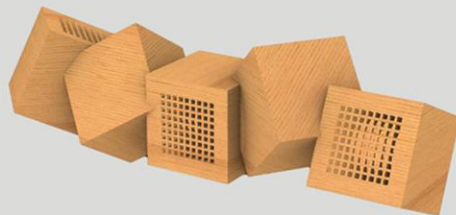
Predalnik Venci je funkcionalen in estetski kos pohištva, ki združuje preprostost in eleganco. Sestavljen je iz štirih različno velikih kock, ki dajejo dinamiko in služijo kot predali za shranjevanje. Številka štiri pogosto simbolizira stabilnost, moč in trdnost, in tak je tudi sam izdelek. Dvoje vrat predalnika je prepletenih z vitrami, ki dajejo eleganten izgled in zakrivajo vsebino notranjosti, ostala dva predala sta odprta in omogočata vpogled v njuno notranjost. Sodobno zasnovan predalnik dobi z uporabo pletenih površin iz trakastih viter pridih brezčasnosti. Predalnik je preprost in minimalističen ter se lepo prilagaja različnim prostorom.

VIKTORIJA KVAS

VIRELA

Oblikovala sem luč, ki je tvorjena iz petih enakih kock, v katere je vpeta kvadratno pletena mreža iz vitre. Za tovrstno kombinacijo sem se odločila, ker menim, da taka luč odraža eleganco preprostih in ostrih robov kocke ter domačnost in tradicionalnost pletenja vitre. Pri načrtovanju sem veliko raziskovala pojav kocke v naravi, predvsem v obliki mineralov, ter igro svetlobe in senc. Kombinacija vsega tega daje ambientu, v katerem se nahaja, toplino in domačnost, hkrati pa se s svojim brezčasnim izgledom poda k vsakemu stilu. Za dodatno funkcionalnost je luč oblikovana tako, da je prilagodljiva; lahko je viseča ali samostoječa, v navpičnem ali vodoravnem položaju.

MASIVEN LES + VITRE = POHIŠTVO
LEŠENE KOCKE + VITRE = IZVIRNO POHIŠTVO

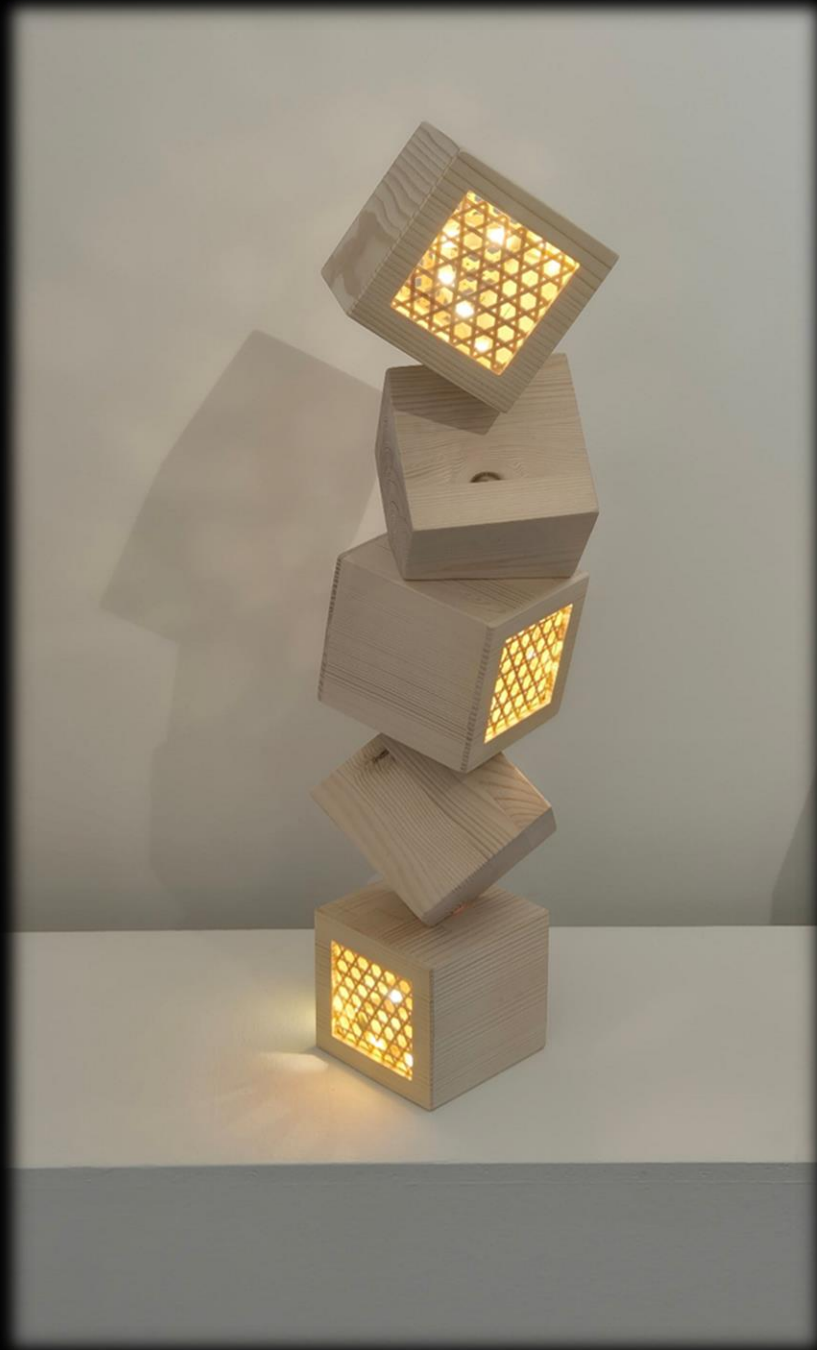
Viktorija Kvas
Virela

ANA MARUJA MEH
PREDALNIK VENCE

MATEJ GOVEDNIK
SESTRAJLJ ZANJMA[illegible]MIHA BUČEK
BREZKONČNA VITRA

JAN GOLJEVŠEK
NOČNA OMARICA

Kar kaj polepša, okraši;
je celota LIKOVNIH ELEMENTOV,
NAMENJENIH OLEPŠAVI.

Jakna od buklea s ovratnik
od perja, sako, kratke
bojars od metalnih
srebrne metalne na
i ogrlica ukraseni bi
strassom, sve C
košuljo, Karl Lager
Ženska k
Ana's Tie V
kožni n
mrežasto r

NOTRANJA OPREMA

PLETARSKI OKRAS – ornament je likovni element namenjen krašenju ali okrasni členitvi lesenega, kovinskega, kamnitega ali iz drugega gradiva izdelanega elementa bivalne opreme ali stavbnega pohištva.

